

## IN MEMORIAM

DR. CHRISTINE JOHANNA BUISMAN.

Ontstellend voor velen was de dood van Dr. CHRISTINE JOHANNA BUISMAN op 27 Maart j.l.

Hoe kon het ook anders bij een persoonlijkheid, die zoo sterk talent voor wetenschap met begrip voor praktijk aan hoogstaande karaktereigenschappen paarde. Zoo heel veel was nog van haar te verwachten geweest.

Voor de lezers van dit Tijdschrift is zij vanaf 1927 een bekende geweest. Na een korte publicatie over het wortelrot van Calla, heeft zij haar talrijke rapporten over het iepenziekte-vraagstuk gepubliceerd en men kent haar dan ook voornamelijk in verband met deze onderzoekingen.

Maar voor degenen die haar werk hebben leeren waardeeren moet ook de beschrijving van haar levensloop van belang zijn.

CHRISTINE BUISMAN werd in 1900 te Leeuwarden geboren, waar haar vader koopman is en haar moeder zeer bekend is geworden door haar werk op politiek en sociaal gebied; sinds jaren toch is zij daar lid van de gemeenteraad.

CHRISTINE was van jongs af een groot liefhebster van de levende natuur; daarnaast bleek op het gymnasium haar belangstelling in oude en moderne talen. Zij moet als leerling wel zeer „keen” zijn geweest.

Met groot enthousiasme begon zij in 1919 haar studie in de biologie te Amsterdam, waar zij in 1925 doctoraal examen deed. Reeds vóór dit examen volgde zij een praktikum in de planten-ziekten te Baarn en op 1 Febr. 1925 werd zij daar assistent aan het Centraalbureau voor Schimmelcultures, een betrekking, die zij twee jaar waarnam en door welke zij een „goede kijk op schimmels” te pakken kreeg. Onderwijl werkte zij aan haar proefschrift over „Wortelrotting veroorzaakt door lagere zwammen (Phycomycetes)”. (engelsch). Door bestudeering van de rotting van de Calla-wortels, die haar hierbij in handen kwam, kreeg zij aanraking met de praktijk, voor welks vraagstukken zij direct „open stond”.

Na haar promotie in Maart 1927 begon zij haar werk over de Iepenziekte, die sinds een aantal jaren de wetenschappelijke gemoederen zoowel als het publiek bezighield. De Nederlandsche Heide-Maatschappij vroeg, daartoe in staat gesteld door het fonds „Oranjabond van Orde” een hernieuwd onderzoek naar

de oorzaak van de Iepenziekte en haar bestrijding. Aan ondergeteekende werd gevraagd dit onderzoek ter hand te doen nemen aan het Phytopathologisch Laboratorium „WILLIE COMMELIN SCHOLTEN” en CHRISTINE BUISMAN werd er mede belast. In deze twee jaren stelde zij door welgeslaagde infectie-proeven onomstootelijk vast, dat *Graphium ulmi* Schwarz de oorzaak is van de iepenziekte en daarnaast stelde zij de beteekenis van andere ziekten van de iep, die hiermee verward worden, in het licht. De uitkomsten van deze onderzoekingen werden in een rapport, door de Nederlandsche Heide-Maatschappij uitgegeven, neergelegd. (1929).

Na afloop hiervan kon zij aan een lang gekoesterde wensch gevolg geven en in het buitenland gaan werken. Aan de Biologische Reichsanstalt te Berlijn werkte zij met de heeren WOLLENWEBER en RICHTER en met FRL. TESCHNER samen, tot zij plotseling in September 1929 een mogelijkheid zag door een beurs van Redcliffe College (Harvard University, U.S.A.) zich aldaar verder te bekwamen. Zij begon in het bekende mycologische laboratorium van Prof. WESTON te werken, maar al spoedig trok haar zin toch naar het nabijgelegen Arnold Arboretum en begon zij in het Farlow-Laboratorium bij Prof. FAULL haar onderzoek over schimmels, die kankers op de iep veroorzaken. Tegelijkertijd verwierf zij een grondige kennis van de iepensoorten in het arboretum. Het wel en wee van de iep stond in het centrum van haar belangstelling, maar daarnaast deed zij kennis van allerlei boomen en struiken op. De heer DOORENBOS zei onlangs: „Ik geloof niet dat er ooit iemand meer heeft geprofiteerd van het Arboretum en er meer mee vandaan heeft gebracht dan CHRISTINE BUISMAN”. Met dit al was het leven in een vrouwen-college met vele beperkende bepalingen, niet altijd gemakkelijk voor iemand, die gewend was zelfstandig haar weg te gaan. Maar haar aanpassingsvermogen en gezonde levensfilosofie hielpen haar hierdoor heen! En hoeveel vrienden en vriendinnen zij in die tijd heeft gemaakt blijkt uit de talloze brieven, die na haar dood naar Baarn werden geschreven. Zij besloot haar verblijf in de U.S.A. met een reis naar het Westen en op haar terugreis vond zij in Illinois enkele *Graphium*-zieke iepen, de eersten die in U.S.A. geconstateerd werden. Deze vondst deelde zij op haar terugreis aan de autoriteiten te Washington mee. Nadat deze ziekte later nog weer van de Oostkust uit de Vereenigde Staten is binnengedrongen, werd Dr. BUISMAN voortdurend vanuit Amerika om advies gevraagd. Door de jaren heen zijn haar „iepenbrieven” tot een lijvig dossier aangegroeid.

In October 1930 werd het Iepenziekte-Comité opgericht. CHRISTINE BUISMAN werd aangesteld en toen begon zij haar onderzoek naar de gevoeligheid van iepensoorten, variëteiten en individuen voor *Graphium ulmi*, wederom te Baarn.

Vijf jaarrapporten zijn door haar over dit onderzoek geschreven en tusschendoor is allerlei onderzoek door haar betreffende de zwam en de iep als physiologisch object gedaan; van haar publicaties noemen wij:

Three species of *Botryodiplodia* (Sacc.) on elm trees in the U.S. (Journ. of the Arnold Arboretum, Vol. XII, p. 289).

Overzicht van de soorten van iepen, in verband met het iepenziekte-onderzoek (Tijdschrift over Plantenziekten, jrg. 28, afl. 5, p. 111).

*Ceratostomella ulmi*, de geslachtelijke vorm van *Graphium ulmi* Schwarz (Tijdschrift over Plantenziekten, deel XXXVIII, 1932, p. 1—8).

Proeven over waterverdamping bij bladeren van verschillende iepensoorten (Mededeeling No. 13 van het Iepenziekten-Comité, 1933).

The Area of distribution of the *Ceratostomella* (*Graphium*) Elm Disease. (Mededeeling No. 13 van het Phytop. Lab. „W.C. Scholten”).

Sensibilité de diverses espèces et variétés d'Orme à *Ceratostomella ulmi*. (Revue de Pathologie végétale et d'Entomologie agricole de France, Tome XXII, 1935, p. 200).

Over de anatomie van het hout van met *Graphium ulmi* geïnfecteerde iepen (Tijdschrift over Plantenziekten, Vol. XLI, 1935).

Haar proefiepen, die zij over vele tuinen verdeeld had staan, kende zij alle nauwkeurig en wat kennis van het geslacht *Ulmus* aangaat, behoefde zij voor geen enkel systematicus onder te doen.

Haar reislust bracht haar in vele landen. Het was wonderbaarlijk wat haar helder kijkende oogen overal ontdekten. Haar reisbrieven omtrent land en mensen waren vol van humor.

Hoezeer zij in Italië, waar zij kennis omtrent de iepenziekte verspreidde, gewaardeerd werd, blijkt uit de vele courantenberichten, die in dat land na haar dood verschenen.

Onderwijl gaf zij nog eens met ondergeteekende een cursus in de mycologie in Coimbra (Portugal); opvallend waren haar kalmte en voortvarendheid, toen zij bij een openbare lezing aan de Universiteit doorging met haar voordracht tijdens een storing in het electrisch licht, welke het gevolg was van het bommenwerpen op de electrische centrale.

Gedurende een tiental jaren was CHRISTINE BUISMAN een voortreffelijk medewerkster van het Phytopathologisch Laboratorium „Willie Commelin Scholten”. Zij was buitendien bestuurslid van de Phytopathologische Vereeniging en van de Botanische Vereeniging. Haar intelligentie en open medewerking werden alom gewaardeerd. Ook begon zij in den laatsten tijd werkelijk deel te nemen aan de vrouwen-beweging, die meer dan ooit behoefte heeft aan krachtige draagsters.

Zij was niet alleen een uitnemend onderzoekster, maar ook de aangewezen persoon voor wetenschappelijke vraagstukken de praktijk betreffend. Open voor alle uitingen van het leven, bijzonder vlug en helderdenkend, uiterst scherp in het ontdekken van halfweterij en uitgeloogde leerstellingen, had zij begrip voor alle mogelijke kringen en alle mogelijke vragen. Door haar eenvoudige, ware natuur werd zij zelden misverstaan en overal was zij gezien. En niet het minst zal men haar uiterst vaardige pen in de phytopathologische literatuur missen.

JOHA. WESTERDIJK.